

Iskolapéldák

Tavaszi Tárlat

P. SZABÓ ERNŐ

Stefánia Szoborpark, 2018. IV. 9. – IX. 30.

Ritka érték a mai magyar köztéri szobrászatban a bibliai vagy éppen mitológiai ihletésű mű. Már csak ezért is külön öröm, hogy a Stefánia Szoborpark negyedik kiállítása, a 2018. évi *Tavaszi Tárlat* két ilyen művet is prezentál. Az egyik, Oláh Katalin alkotása, a *Salome a Machaeruson* Jézus Krisztus előfutárának, megkeresztelőjének, Keresztelő Szent Jánosnak állít emléket – az ő levágott fejét látjuk a Salome kezében lévő tálon, a szobor a tisztaság és a bűn, a megtérés és a megtérés elleni erők összecsapását mutatja, lényegében olyan kérdésekről beszél, amelyek kétezer év óta meghatározóak a kereszténység számára.

A másik szobor, Oláh Máttyás *Teiresziasz* című munkája a görög mitológia közismert, általában vak jósként emlegetett hősét mutatja be, hűségese kutyájával együtt. Teiresziasz bűne a mitológia egyik változata szerint az volt, hogy meztelenül látta meg Aphroditét, aki bosszúból megvakította – ugyanakkor, anyjára való tekintettel jóstehetséget adott neki, s azt a képességet, hogy megértse a madarak beszédét. Nos, Teiresziasz alakjában nem nehéz a művészt fölfedezni, s azt a különleges kapcsolatot, amely az alkotót környezetéhez fűzi. Ha hihetünk a rendezőknek – egészen pontosan Klacsmann Péternek, a tárlatsorozat megálmodójának és az egyes bemutatók kurátorának –, miszerint a Stefánia Szoborpark szabadtéri tárlatainak az a céljuk, hogy elősegítsék a magyar köztéri szobrászatot, egyben a tárlat nyitvatartása alatt keresztmetszetet adjanak a kortárs magyar szobrászatról, akkor a fenti két mű valóban remek találat. A második olyannyira az, hogy már nem is nagyon kell javasolni a fölállítását, mert néhány éve a metró Kossuth téri állomását díszíti.

Díszíti? Inkább más kifejezés lenne itt helyénvaló: a mű mély filozofikussága, a benne megtestesülő formai erények tudatában inkább azt mondanám, fizikai és szellemi értelemben egyaránt szervezi a teret, a tér és az idő koordinátáin túllépve valóban bekapcsolja a helyet az európai kultúra áramlataiba. De hát nemcsak az ilyen mű ritka érték a mai magyar köztéri szobrászatban, de ritka maga az érték is. A közelmúltban Kertész László könyvet szentelt az 1945 utáni magyar köztéri szobrászat értékeinek – nos, a több mint fél évszázad alatt fölállított több mint

fotó: Berényi Zsuzsa

OLÁH MÁTYÁS: *Teiresziasz*, 2004, poliészter, műgyanta, 320×50×120 cm

tízezer szobor közül a kötetbe száznál is kevesebb került, kerülhetett be. Nem valami jó ez az arány. Annymra nem, hogy minden olyan javaslatnak örülhetünk, amely megvalósítása esetén változtat valamit ezen a helyzeten.

A történeti hűségnek tartozunk azzal, hogy leszögezzük, nem a mostani, a *Tavaszi Tárlattal* a negyedik kiadásához érkezett sorozat az első ilyen kezdeményezés e tárgyban. Ma már talán az idők kódébe vész, pedig csak néhány éve volt, hogy a belváros különböző terein ideiglenes, alkalmi szoborkiállításokat szerveztek, nyilván abban a reményben, hogy egy-egy mű végleges helyet kaphat – a pesti közönség

Fotó: Berényi Zsuzsa

GAÁL TAMÁS: *Tárgyjáték IV.*, 2017, acél, 115×140×115 cm (2 db)

azonban nem nőtt föl a feladathoz, az efemer anyagból készült darabokat megcsonkították, volt mű, amelyet ledöntöttek. Úgy látszik, nem alakult ki az a szoborállítási kultúra, amelynek megalapozásában egyébként sokat tettek vidéki szoborparkjaink Dunaújvárosban, Nagyatádon, Zalaegerszegen a Gébárti tónál. Ézsiás István szobrászművész e tekintetben a legkitartóbbak közé tartozott, bár szoborpark-alapítási próbálkozásait a „helyi erők” rendre meghiúsították mind Győrben, mind Veszprémben vagy a Zempléni-hegységben. De nem adta föl, mindenesetre

ő is a belső terek felé fordult, olaszliszkai múzeumának a kertjében helyezi el a saját és a barátai szobraikat.

Na, meg Dunaszerdahelyen, a Kortárs Magyar Galéria körül. Apropos, kint és bent: úgy tűnik, a szoborállítási kultúra jóval fejlettebb a szlovák, mint a magyar fővárosban. Pozsonyban minden nyáron megrendezik a *Socha a objekt* című szabadtéri szobortárlatot, amelynek darabjai a szó szoros értelmében bejártsszák a teljes belvárost. Ha igazán kiváló példákat akarunk mondani, akkor persze egy kicsit északabbra kell mennünk, Németországba: az észak-német városban, Münsterben minden tizedik évben megrendezik a *Skulpturprojekt Münster* című bemutatót, amely nem csak a belvárosban és nem csak a többé-kevésbé hagyományos szobrászati anyagokra koncentrálna ígéri a köztéri szobrászat, egyáltalán a kortárs művészi kifejezés új lehetőségeit. Ingo Glass szobrászművész egy bajor kisvárosban, Vaterstettenben tucatnyi műből álló szoborparkot, pontosabban szoborösvényt alakított ki, amelynek geometrikus formái, alapszínei

kezdetben ugyan okoztak némi ellenérzést a lakosság körében, rövid idő múltával – és némi művészeti nevelési programmal rásegítve – azonban, hogy úgy mondjam, éjszakára is nyugodtan kint lehetett hagyni a köztereken a műalkotásokat.

Itt a Honvéd Kulturális Központ kertjében, az A-Híd Zrt. támogatásával, a Honvédelmi Minisztériummal és a Magyar Honvédséggel együttműködve megrendezett tárlaton bizonyosan nem fenyegeti veszély a műveket. Sőt, mint visszatérő látogató, nézelődő, szemlélődő elmondhatom, hogy a tér képes annak elősegítésére, hogy a legtöbb alkotás karaktere jól érvényesüljön s hogy a mű és nézője között igazi személyes, intim kapcsolat alakuljon ki. Jó néhány műnek az építészeti háttér részletei biztosítanak kereteket, mások a természeti elemekkel folytatnak párbeszédet

fotó: Berényi Zsuzsa

BUDAHELYI TIBOR: *Iskolapélida*, 2015, festett, dobozolt acél, 150×430×150 cm

– s a kettő között ott a vízmedence és a hozzá kapcsolódó építészeti elemegyüttes, melyek egy harmadik mikrokörnyezetet biztosítanak. A medence közepén újabb izgalmas alkotás, Mihály Anna egészalakos szobra Lesznai Annáról, amelyről egyébként nehéz eldönteni, hogy most állították-e fel vagy ahogyan a bronz felületének idő okozta elváltozásai mutatják, egy korábbi alkalomról maradt itt, egyébként nagyon helyesen. Szóval, egy-egy esetben annyira teljes a kép, amelyet a mű és környezete kapcsolatáról alkothatunk, hogy a kurátor helyében akár speciális tárlatvezetések is rendeznék potenciális szoborállítók számára. Mosonyi Tamás szoborcímével ellentétben ez biztosan nem az az eset, amikor megy minden a levesbe – miközben persze a mű nemcsak blikfangos címe, hanem a benne megjelenő humor, a kortárs magyar művészetben ritka érték miatt is igencsak megfogott engem.

Mivel negyven alkotó félszáz munkáját amúgy sem tudnám felsorolni, személyes ízlésemre hagyatkozva néhány további olyan művet emelek ki, amelyek igazán közel kerültek hozzám Farkas Ádám *Eklipszének* organikus

formáitól Ingo Glass alapszínekből-alapformákról építkező geometrikus fémplasztikáiiig, Széri Gézának a fémlamezt egészen máshogyan használó, az emberi élet közös kérdéseit felvető munkájától Segesdi György *Napraforgó*jáig. És még valami a humorról, a játékosságról. Nos, néhány egymástól mindenféle szempontból igen különböző munkát sorolok csak: Móder Rezső *Bartók és Kodály* című plasztikáját, Pistyur Imre *Nappal szemben* és *Asszony* című kőszobrát, Nagy Attila sebesség torzította motorkerékpárját, Gál Tamás minimális eszközökből épülő, de szellemes *Tárgyjáték* című kompozícióját. Végül, de nem utolsó sorban Budahelyi Tibor plasztikáját említem, amely valóban az, aminek a címe mondja: *Iskolapélida*.